



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 29. Antonii Ruisii præfecturæ initium adversis rebus insignitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Guairaniæ multa cum Sociis passus, grande de se specimen dedit. Itatinensi expeditioni præpositus primo anno quatuor oppidorum fundamenta jecit: quorum tribus in origine ab Mamalucis destructis, non despondens animo, dispersam gentem, ædificatis aliis oppidis, tum per se, tum per Socios, iterum reduxit. Ter intentatam à Barbaris necem cælesti ope evasit. Pro defendendis Neophytis suis, Mamalucorum sclopetis nudatum pectus multoties obtulit. Sæpè biduum sine cibo transiegit. Nunquam culcitram, nunquam cupediis, sæpè cilicinâ veste, plerumque corio indurato pro lecto, proque omni cibo sylvestribus radicibus utebatur. Ultra Itatinensem provinciam excurrere destinans, Guanianarum idioma utcumque didicit. In diurnâ expeditione, fame grassante, tostis locustis se sustentavit. Si quandoque numerus conversorum ad fidem suis votis non respondebat, hac se cogitatione consolabatur, quod Angeli custodes unius animulæ curam per multos annos lubenter suscipiant; hinc fiebat, ut æquè paucorum ac multorum salutem, datâ occasione, se totum impenderet. Singulorum Apostolorum & Evangelistarum festos dies præveniebat octiduo jejunio, ad impetrandum spiritum Apostolicum. Præter stas preces, cum Deo magnam noctis partem familiarissimè colloquebatur. Sacrificans, aut aliter Deum orans, sæpè suavissimis lacrymis perfundebatur. Nunquam negotium inconsulto Deo occurrabat. In rebus magni momenti, regulis electionis ab Divo Ignatio traditis utebatur. Singularissimo in Christi humanitatem amore ferebatur, in cujus animæ venerationem ex concepto voto decies sexties externæ aut internæ caritatis actus quotidie renovabat. In memoriam Sacratissimi Corporis Christi sexties etiam decies voluntariâ penâ se multabat. At verò ut fructuosè Reginam Cælorum coleret, voto se adstrinxerat pari numero interiùs, aut exteriùs, humilis animi parvitatem profitendi. Singulas vitæ humanæ actiones ejaculatoriâ præce ad Deum dirigebat. Religionis vota observavit rigidissimè. Aliis præpositus autoritate utebatur, ad deligenda pro se domùs deteriora. Semel ab uno è subditis coram laudatus, ita excaudit, ut abs se hominem facessere, & extra cubiculum suum abire, jussisset. Tam sibi rigidus, quàm aliis blandus erat, præsertim Indis, quos ut amantissima mater omni opè sublevabat. In ægritudine enixè postulabat à Domino, ut intenderet morbi dolores, ad compensandam intensiorem mali lenitudinem: identidemque usurpabat has voces. *Quid hoc, quòdcumque est, quod patior, si conferatur cum Martyrum tormentis? auge dolores, ò Deus, & si tua sit voluntas, aterni sint hi dolores mei.* Moriens ab corpore suo veniam petiit, quod id inclementer nimis tractasset. Inter hos pietatis affectus in humili Indorum pago, ad quem diverterat, animam placidissimè exhalavit. Cadaver in sacello ramali, vix trium personarum capace, magno Barbarorum luctu sepultum est. Nostrum Raçonierium supra communem modum luxit universâ Provinciam, testata in eo amissum hominem Indis utilissimum, Apostolicarumque virtutum verè prototypum. Franciscus Valquius Provincialis, auditâ ejus morte, asseruit Didaco Raçonierio, si diutiùs vixisset, non tantùm potuisse totius Provincie, sed etiam universæ Societatis regimen tutò committi: cum non parvâ Flandro-belgicæ laude tales viros abs se ex instituti nostri rationibus amandantis, & augendæ gloriæ divinæ conversionique Barbarorum generosè pieque consecrantis. Elato Raçonierio, Justus Vansurkius cum Nicolao Enartio ex gravi morbo utcumque convalescente, collato consilio, ad Paraquatix metropolim centum leucarum itinere properavit, subsidia Sociorum & rerum ad continuandam expeditionem idonearum ab Collegii Rectore postulaturus. Frustra tamen: nam pestis per urbem & suburbana loca serpens, pauculos Collegii Socios occupatissimos habebat. Ad Itatinenses suos redeunti nuncium in itinere allatum est, de morte Nicolai Enartii, & Mamalucorum adventu, quarum rerum (quoniam ad initium sequentis anni spectant) dilatâ narratione, aliò tantisper me confero, novis calamitatibus narrandis lugubrem stylum accommodaturus.

ANNO jam adulto, Antonius Ruisius Guairaniæ diurnâ præfecturâ & magnis virtutibus clarus, pro Petro Romero Sociorum in Paranensi, Urvaicensi

R 1 2

& Tapensi

Itatinensem
Præfecturâ.

Generositas.

India.

Exercitiâ
pietatis.Paupertatis
amor.

Patientiâ.

Mors.

Dicit.

Flandrobel-
gica Provin-
cia laus.CAPUT
XXIX.
Antonii
Ruisii Præ-

fecturæ ini-
tius ad-
sua rebuſ in-
ſignitur.

Romeri Pra-
fecturæ ſta-
tua.

Peſtis.

Fames.

Sudar por-
temuſus.

Numeruſ
baptiſmo-
rum.

CAPUT
XXX.

JESU-Ma-
rianum op-
pidum ab
Mamalucis
deſtruitur.

Mamalucorū
irruptio.

Numiſma
Immaculata
Virginis ſa-
lutare.

Sociū vulne-
rati.

Barbara
mulier pu-
gnat.

Neophyti
vincuntur.

& Tapenſi, provinciæ elaborantium, præfectuſ designatur. Quam præfecturam per ſeptem annos & aliquot meſes ipſe Romeruſ tanto animarum proventu admiſtravit, ut cum decem ſolummodo oppida partim ad Paranam, partim ad Urvaicam, regenda poſt necem Rochi Gonſalvii deceſſoris ſui accepiſſet, viginti-quinque (ut omittam duo alia designata) ſucceſſori ſuo tradiderit: ſpeſque factis longè major erat, nî eam peſtis, & belli turbo, evertiſſent. Nam ex locis mari Arhantico obverſis advecta lues, Paranam, Urvaicam, & Tapenſem regionem miſerum in modum afflictavit. Damna in ſingula oppida ex lue allata ſigillatim non recenſebo, ſatis feciſſe ratus, ſi dixerò, Sociorum in ægris juvandiſ labores, Indorumque calamitates, fermè fuiſſe ubique æquales, & fidem prope humanam exceſſiſſe: nam ſingulis aut binis Sacerdotibuſ noſtris incumberebat onuſ, ægorum corpora & animoſ curandi, adeò magno numero, ut in JESU-Marianâ coloniâ mille & quingenta, apud Caaroënſeſ octingenta & quinquaginta Barbarorum capita, ut alioſ taceam, poſt ſuſceptum Baptiſmum paucorum meſium ſpatio ſepulta fuiſſe conſtet. Eoſdem populòſ ex peſte nata fameſ poſtmodum infeſtavit. Sed majuſ malum timebatur à Mamalucis, dudum in Sociorum laboreſ intentiſ, & novo portento prænunciatiſ. Nam in Sancti Michaëliſ oppido imago Chriſti poſt flagellationem yeſteſ quærentiſ, copioſè biſ ſudavit, attentuſ ad ſimilia ſigna Socio-
rum animiſ, non ſemel provinciariuſ vaſtationem denunciata. Inter haſ calami-
tateſ ſolatio fuit, præter benè magnum Infantium numeroſ, ſeptingentoſ & quin-
quaginta-treſ adultòſ; ex Thereſianiſ centum & quinquaginta-noveſ ſupra mille
provecta ætatiſ capita; ex Sanctorum Coſmæ & Damiani incoluſ ſexcentòſ & nona-
ginta-noveſ, præter pueroſ; ex Araricanuſ ſexcentòſ & quinquaginta-quatuoſ; ex
Caaroënſibuſ mille & ſexaginta-quatuoſ; ex Sancti Joſephi inquiliniſ quingentoſ &
quinquaginta-ſeptem baptizaſſe. Quibuſ ſi addaſ numeroſ baptizatoruſ in op-
pidiſ trans Igaïm poſitiſ, necnon in ſemotâ Sancti Joachimi coloniâ, & in Urvaï-
cenſibuſ Paraquenſibuſque ſediſ, nemo dubitabit hunc annuſ fuiſſe Cæliſtibuſ
gratiſſimuſ.

DE FUNCTUſ præfecturâ Romeruſ, JESU-Mariano oppido, quod in ſiſibuſ
Tapenſiſ Provinciæ erat, præſicitur: in quo oppido, utpote hoſtium incur-
ſionibuſ obnoxio, ex Prætoruſ Regii præſcripto, adnente Didaco Boroâ Provin-
ciali, extemporaluſ opere munitionem Neophytiſ extruere cœperant. Quâ in re
dum ſunt, Mamaluci cum mille & quingentiſ Tupiciſ, contractaque per vim in
itinere numeroſâ Ethnicorum manu, oppiduſ repente invadunt: irrupentibuſ
obſtitere fortiter quadringentiſ Indi, cæteriſ pro more gentiſ ad quotidianam ruſti-
cationem venationemque dilapſi. In prima oppugnatione reſ mira accidit, nam
Antonio Bernal, Societatiſ noſtræ adjutori, inter Neophytoſ pugnantuſ, glanſ
plumbea digiti partem cum abſtulſſet, continuato impetu in ſacruſ numiſma Con-
ceptæ ſine macula Vitginiſ pectori appenſum incidit, nullo illato damno, niſi quod
numiſma ſui veſtigium cuti ejuſ impreſſerit. In ardore pugnæ Joanneſ Cardenaſ,
alter Societatiſ adjutor, exploſione bombardaruſ bina vulnera accepit, Petruſ
Mola in capite læſuſ eſt. Petruſ Romeruſ omnium teluſ impetituſ, ubique verſa-
batur, oppreſſiſ ſuccurrebat, vulneratiſ Sociiſ aderat, expeditoſ animabat, vi ab
ingreſſu hoſteſ arcebat, unuſ multa officia obibat. Quâ verò parte Mamaluci
ferociuſ inſiſtebant, Maria, Barbara mulier (adhuc ſuperſteſ) memorabiliſ proſuſ
apud poſteroſ exemplo, virili veſte ſexum mentita, prætenſam haſtam in hoſteſ
non muliebriter vibrans, ferocientem Tupicuſ occidit, diuque præliando (uti ab
ejuſ ore didici) iſtanteſ manipuloſ arcuit, & populareſ ſuoſ ad repugnandum
confirmavit. Sed hoſteſ numero & armiſ potioreſ, injecto in templuſ, ubi imbelliſ
multitudo verſabatur, igne, certis conditionibuſ loco tandem potiti ſunt. In de-
ditoſ contra pacta rabiem exerceſteſ, nullo ſexuſ & ætatiſ diſcrimine, in cremato
oppido multoſ maſtavere: nequiquam reclamantibuſ Sociiſ, cariſſimoſ in Chriſto
ſilioſ omni ope ſervare contendentiſ. Romeruſ pro JESU-Marianorum Ducuſ
uxore captiva, & aliquot aliis, cum latronibuſ de pretio pepigit; ſed, præter ado-
leſcentem

leſcentem